

Regeringens proposition

1997/98:48

Ändringar i livsmedelslagen m.fl. lagar

Prop.
1997/98:48

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 29 januari 1998

Göran Persson

Annika Åhnberg
(Jordbruksdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i livsmedelslagen (1971:511) för att vissa EG-förordningar om livsmedel skall kunna verkställas i landet. Lagens tillsyns-, sanktions-, avgifts- och överklagandebestämmelser föreslås komplettera förordningarna. Vidare införs i livsmedelslagen ett bemyndigande som innebär att det kan meddelas vissa nationella särbestämmelser som är tillåtna enligt förordningarna. Dessutom införs i lagen en bestämmelse som gör det möjligt att överlämna vissa tillsynsuppgifter till ett enskilt kontrollorgan.

Vidare föreslås ändringar i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. Ändringarna görs för att fullständigt genomföra två EG-direktiv som handlar om ämnen och rests substanser i djur- och djurprodukter som kan skada människors hälsa. Förslaget innebär att provtagningslagens tillämpningsområde vidgas till att avse också andra ämnen än läkemedel. Såväl djur och djurprodukter som t.ex. foder skall kunna provtas. Enligt förslaget skall föreskrifter kunna meddelas om skyldighet för djurhållare att registrera användningen av läkemedel till djuren och bevara journaler som rör sådan behandling. I fråga om djur eller djurprodukter som innehåller eller kan antas innehålla sådana ämnen eller rests substanser som kan skada människors hälsa skall det kunna föreskrivas eller beslutas om bl.a. avlivning av djur och förbud mot att djur eller djurprodukter flyttas, överläts eller används till livsmedel. Dessutom föreslås ändringar i lagens tillsynsbestämmelser. Inte bara djurägare utan också andra personer som tar befattning med djur skall vara skyldiga att lämna upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Vidare skall företrädare för behöriga myndigheter i andra medlemsstater inom EU ges rätt till tillträde för kontroll.

Dessutom föreslås ett vidgat avgiftsbemyndigande i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter samt en följdändring i den lagen och i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken. Syftet med följdändringarna är att avgränsa dessa lagar gentemot livsmedelslagen. Det nuvarande avgiftsbemyndigandet i den förstnämnda lagen avser endast kostnader som hänför sig till tillsynen och de kartor som tillhandahålls i stödärenden. De av EG nyligen beslutade reglerna om ett system för identifiering och registrering av nötkreatur och om märkning av nötkött och nötköttsprodukter medför ett behov av ytterligare avgiftsuttag. Med anledning därav föreslås ett vidgat avgiftsbemyndigande.

Slutligen föreslås att lagen (1992:1684) om EEG-handelsgådsel ändras med hänsyn till att förkortningen "EEG" skall bytas ut mot "EG".

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 1998.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511) ..	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.....	8
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter	12
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken	13
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1684) om EEG- handelsgödsel.....	14
3	Ärendet och dess beredning	14
4	Inledning.....	15
5	Kompletterande lagstiftning till EG:s förordningar på livsmedelsområdet.....	15
5.1	Lagstiftningsbehovet.....	16
5.2	De nödvändiga ändringarna i livsmedelslagen	18
6	Genomförandet av direktiv och beslut om vissa ämnen i djur och djurprodukter som kan skada människors hälsa.....	22
6.1	Svenska bestämmelser på området	22
6.2	EG:s bestämmelser på området.....	22
6.3	Genomförandet av EG:s bestämmelser.....	23
7	Ändringar i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter	26
8	Ändringar i lagen (1992:1684) om EEG-handelsgödsel	27
9	Kostnader	27
10	Författningskommentarer	27
10.1	Livsmedelslagen	27
10.2	Lagen om provtagning på djur, m.m.....	29
10.3	Lagen om EG:s förordningar om jordbruksprodukter	29
10.4	Lagen om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken	30
Bilaga 1	Förteckning över remissinstanserna	31
Bilaga 2	Lagrådsremissens lagförslag	32
Bilaga 3	Lagrådets yttrande	42
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 januari 1998.....	48
	Rättsdatablad	49

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511),
2. lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.,
3. lag om ändring i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter,
4. lag om ändring i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken,
5. lag om ändring i lagen (1992:1684) om EEG-handelsgödsel.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)

Härigenom föreskrivs i fråga om livsmedelslagen (1971:511)¹

dels att 24–28, 29 a och 30 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 a §, samt närmast före nya 4 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

EG-förordningar om livsmedel

4 a §

Bestämmelserna i 24–28, 29 a, 30 och 35 §§ kompletterar de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för denna lag. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs som komplettering av dessa EG-förordningar.

För förordningar som reglerar ekologisk produktion och skydd för beteckningar på livsmedel finns särskilda bestämmelser i lagen (1995:551) om EG:s förordning om

¹ Lagen omtryckt 1989:461.

24 §²

Statens livsmedelsverk utövar den centrala tillsynen över efterlevnaden av denna lag och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Länsstyrelsen utövar den närmare tillsynen inom länet. Den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet utövar tillsynen inom kommunen om regeringen inte har föreskrivit att tillsynen skall utövas av Livsmedelsverket.

Statens livsmedelsverk utövar den centrala tillsynen över efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Länsstyrelsen utövar den närmare tillsynen inom länet. Den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet utövar tillsynen inom kommunen om regeringen inte har föreskrivit att tillsynen skall utövas av Livsmedelsverket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna vissa tillsynsuppgifter till ett enskilt kontrollorgan som är juridisk person.

25 §

Tillsynsmyndighet får meddela föreläggande eller förbud som uppenbart behövs för att lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

Tillsynsmyndighet får meddela föreläggande eller förbud som uppenbart behövs för att lagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall efterlevas.

I beslut om föreläggande eller förbud kan tillsynsmyndighet utsätta vite.

Underlåter någon att vidtaga åtgärd som åligger honom enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av denna lag eller enligt tillsynsmyndighets föreläggande, får myndigheten förordna om rättelse på hans bekostnad.

Underlåter någon att vidta en åtgärd som åligger honom enligt denna lag, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller enligt tillsynsmyndighetens föreläggande, får myndigheten besluta om rättelse på hans bekostnad.

² Senaste lydelse 1991:1687.

25 a §

Tillsynsmyndigheterna skall verka för att överträdelser av denna lag beivras.

Tillsynsmyndigheterna skall verka för att överträdelser av denna lag och de EG-förordningar som kompletteras av lagen beivras.

26 §

För tillsyn enligt 24 § har en tillsynsmyndighet rätt att få tillträde till områden, livsmedelslokaler och andra utrymmen och att där göra undersökningar och ta prover. En tillsynsmyndighet har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

För tillsyn enligt 24 § har en tillsynsmyndighet och ett enskilt kontrollorgan rätt att få tillträde till områden, livsmedelslokaler och andra utrymmen och att där göra undersökningar och ta prover. En tillsynsmyndighet och ett enskilt kontrollorgan har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den hjälp som behövs vid tillsynen.

27 §³

Tillsynsmyndigheten får ta hand om en vara som saluhålls eller som uppenbart är avsedd att saluhållas i strid med 16 och 17 §§. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om en vara som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 25 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Tillsynsmyndigheten får ta hand om en vara som saluhålls eller som uppenbart är avsedd att saluhållas i strid med 16 eller 17 § eller i strid med en EG-förordning som kompletteras av lagen. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om en vara som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 25 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka åtgärder som skall vidtas med kött som med stöd av första stycket tagits om hand i samband med slakt.

Om en vara i något annat fall än som avses i andra stycket har tagits om hand, får ägaren under tillsynsmyndighetens kontroll göra varan duglig till livsmedel eller använda den för något annat ändamål. Annars skall varan förstöras genom tillsynsmyndighetens försorg.

Tillsynsmyndigheten skall låta förstöra också sådana varor som omfattas av ett förbud enligt 11 a §, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

28 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas och om undersökning och annan kontroll som

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas och om undersökning och annan kontroll som

³ Senaste lydelse 1992:1680.

behövs för att *denna lag* skall följas.
behövs för att *lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen* skall följas.

För kontrollen av kött får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om köttbesiktning och om uppgiftsskyldighet för den som lämnar djur till slakt. Sådana föreskrifter får meddelas för kött från olika djurslag i den utsträckning de behövs från hälso- eller näringssynpunkt.

29 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om avgifter för en myndighets verksamhet enligt *denna lag* eller enligt föreskrifter som meddelas med stöd av lagen.
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får *meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets och ett enskilt kontrollorgans kostnader för tillsyn enligt lagen, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Sådana avgifter får också avse en myndighets kostnader för prövning enligt lagen, föreskrifterna eller förordningarna.*

Regeringen får föreskriva att kommun skall ombesörja uppbörden av avgifter för den statliga tillsynen.

30 §⁴

Till böter eller fängelse i högst ett år döms, om inte gärningen är ringa, den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 6, 8, 16, 17 eller 19 §, 21 § första stycket eller 23 §,
2. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 9 eller 10 §, 11 § såvitt avser hantering, 12 §, 20 §, 21 § andra stycket, 22 § tredje stycket, 28 § andra stycket eller 29 §,
3. vid märkning enligt föreskrift som meddelats med stöd av 13 § lämnar oriktiga uppgifter,
4. åsidosätter villkor som meddelats med stöd av 6 §.
4. åsidosätter villkor som meddelats med stöd av 6 §,
5. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 4 a § första stycket eller mot sådana bestämmelser om kvalitetsnormer eller andra villkor för handeln med livsmedel som finns i de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Om förpliktelse av betydelse från hälsosynpunkt eller för konsumentintresset uppsåtligen åsidosatts i större omfattning eller annars på ett allvarligt sätt, döms till fängelse i högst två år.

⁴ Senaste lydelse 1992:1680.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet inte fullgör sina skyldigheter enligt 26 § första stycket andra punkten, döms till böter.

Till ansvar enligt första stycket döms inte, om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Om ansvar för den som i strid mot föreskrift som meddelats med stöd av 11 § inför livsmedel till landet och försök därtill finns bestämmelser i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1998.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.¹

dels att nuvarande 4 b § skall betecknas 4 c §,

dels att 1–4, 7–10 §§ samt rubriken närmast före 4 § skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 4 a § skall lyda ”Spridning av smitta och av ämnen som kan skada människors hälsa”,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Denna lag avser

1. kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar, 2. kontroll av <i>användningen av läkemedel vid uppfödningen av restsubstanser i djur och djurprodukter,</i> 3. märkning och registrering av djur, 4. åtgärder för att hindra spridning av smittsamma djursjukdomar.	2. kontroll av <i>vissa ämnen och</i>

2 §

För att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från eller kontrollera vissa smittsamma djursjukdomar får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

För att kontrollera *användningen av läkemedel och andra ämnen eller beredningar med liknande verkan vid uppfödningen av djur* får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva eller i det särskilda fallet besluta om

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1993:1482.

² Senaste lydelse 1995:552.

eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag. Prop. 1997/98:48

3 §

Provtagning eller undersökning enligt 2 § får utföras av veterinär eller annan person som utses av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. *Provtagningen eller undersökningen får utföras på*

1. djur och djurkroppar,

2. mjölk som levereras till mejeri,

3. annat material som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriver.

Provtagningen eller undersökningen får utföras utan samtycke av ägare eller annan rättsinnehavare och skall genomföras på ett sätt som innebär så små olägenheter som möjligt för denne.

Hälsoövervakning och villkor för livdjursförsäljning

Hälsoövervakning, uppgifter om läkemedelsanvändning och villkor för livdjursförsäljning

4 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad den som *föder upp* djur skall iaktta i fråga om

1. skyldighet att anmäla verksamheten till en myndighet och att föra anteckningar om verksamheten,

2. skyldighet att anmäla misstanke om djursjukdom till en veterinär, *och*

3. krav på hygien i djurhållningen.

2. skyldighet att anmäla misstanke om djursjukdom till en veterinär,

3. *skyldighet att föra register över behandling med läkemedel och bevara journaler som rör sådan behandling, och*

4. krav på hygien i djurhållningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidare föreskriva eller i ett enskilt fall besluta att djur får säljas till annat än slakt eller flyttas från ett område till ett annat inom landet, endast om djuren är fria från viss sjukdom.

4 b §

I fråga om djur eller djurprodukter som innehåller eller kan antas innehålla sådana ämnen eller restsubstanser som kan skada människors hälsa får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

- 1. omhändertagande eller märkning av djur eller djurprodukter,*
- 2. förbud mot att djur eller djurprodukter flyttas, överlåts eller används till livsmedel,*
- 3. avlivning av djur,*
- 4. destruktion av djur som har avlivats och av djurprodukter.*

7 §³

Statens jordbruksverk utövar tillsynen över att föreskrifter meddelade med stöd av 2 och 4–6 §§ följs. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4, 4 a eller 4 b §. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. Verket får också överlåta åt en kommun att inom kommunen kontrollera att föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av 4 b eller 6 § följs.

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 och 4–6 §§ skall följas. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4, 4 a eller 4 b §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas.

Om inte regeringen föreskriver något annat, utövar Statens jordbruksverk tillsynen över att föreskrifter meddelade med stöd av 2 och 4–6 §§ följs. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4 eller 4 a–4 c §. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. Verket får också överlåta åt en kommun att inom kommunen kontrollera att föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av 4 c eller 6 § följs.

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 och 4–6 §§ skall följas. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4 eller 4 a–4 c §. I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite.

³ Senaste lydelse 1997:198.

För tillsyn eller andra åtgärder enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen har den som utövar tillsynen eller utför åtgärderna rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där *djurkroppar*, *mjölk* eller *annat* material förvaras.

Djurägaren skall tillhandahålla den hjälp och lämna de upplysningar som behövs för att tillsyn eller andra åtgärder skall kunna genomföras.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den handräckning som behövs vid tillsynen eller vid andra åtgärder enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om *skyldighet att betala ersättning* för provtagning, undersökning eller kontroll enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av lagen.

För tillsyn eller andra åtgärder enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen har den som utövar tillsynen eller utför åtgärderna rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där *djurprodukter*, *foder* eller material *i övrigt* förvaras.

Den som utövar tillsyn eller utför andra åtgärder har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen eller åtgärderna. *Den som är föremål för tillsyn eller andra åtgärder* skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att tillsyn eller andra åtgärder skall kunna genomföras.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för

1. EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter,

2. företrädare för behöriga myndigheter i andra medlemsstater inom Europeiska unionen, om tillsynen utövas eller åtgärderna utförs tillsammans med företrädare för en svensk myndighet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om *avgifter för en myndighets kostnader* för provtagning, undersökning, kontroll, märkning och registrering enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av lagen.

⁴ Senaste lydelse 1997:198.

⁵ Senaste lydelse 1997:198.

Till böter döms den *djurägare* Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 4 § *eller första stycket* eller som inte fullgör skyldigheten enligt 8 § andra stycket.

Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 4 § *eller 4 a–4 c §* eller som inte fullgör skyldigheten enligt 8 § andra stycket *andra meningen*.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för den gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1998.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter

Härigenom föreskrivs att 1 och 11 §§ lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna lag ges bestämmelser som behövs för att den pris- och marknadsreglering som ingår i EG:s gemensamma jordbrukspolitik skall kunna genomföras i Sverige.

Med EG:s förordningar om jordbruksprodukter avses i denna lag EG:s förordningar om

1. marknadsreglering av jordbruksprodukter,
2. produkter som omfattas av Romfördragets bilaga II men som inte omfattas av någon marknadsreglering,
3. produkter som har framställts av jordbruksprodukter,
4. uppgiftsskyldighet i fråga om inkomstförhållanden och driftsekonomiska förhållanden i jordbruket, och
5. särskilda omräkningskurser som används inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

Denna lag tillämpas inte i fråga om sådana bestämmelser i EG:s förordningar om jordbruksprodukter som helt faller inom tillämpningsområdet för livsmedelslagen (1971:511).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får *föreskriva att avgifter skall tas ut för tillsynen* enligt denna lag och för kartor som tillhandahålls i ärenden om stöd enligt EG:s förordningar om jordbruksprodukter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får *meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets kostnader för tillsyn, märkning och registrering* enligt denna lag och för kartor som tillhandahålls i ärenden om stöd enligt EG:s förordningar om jordbruksprodukter.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1998.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna lag ges bestämmelser som behövs för att EG:s gemensamma fiskeripolitik skall kunna genomföras i Sverige.

Med EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken avses i denna lag EG:s förordningar om

1. åtgärder för bevarande och förvaltning av fiskresurserna,
2. strukturåtgärder för fiskerinäringen, och
3. marknadsreglering av fisk och fiskprodukter.

Denna lag tillämpas inte i fråga om sådana bestämmelser i EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken som helt faller inom tillämpningsområdet för livsmedelslagen(1971:511).

Denna lag träder i kraft den 1 april 1998.

¹ Senaste lydelse 1997:106.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1684) om EEG-handelsgödsel

Prop. 1997/98:48

Härigenom föreskrivs¹ att i rubriken till lagen (1992:1684) om EEG-handelsgödsel samt i 2, 7 och 9 §§ och i rubriken närmast före 2 § förkortningen "EEG" skall bytas ut mot "EG".

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 1998.

2. Förpackningar, etiketter och följehandlingar försedda med beteckningen "EEG-handelsgödsel" får dock användas intill utgången av år 1998.

3 Ärendet och dess beredning

Anpassningen till EG:s regelverk på livsmedelsområdet har hittills skett genom att EG:s direktiv på området har genomförts i Sverige genom ändringar i livsmedelslagstiftningen. Det finns emellertid också ett antal EG-förordningar som reglerar livsmedelsfrågor. Dessa förordningar behöver i vissa avseenden kompletteras med nationella bestämmelser.

EG:s bestämmelser om användningen av läkemedel och andra främmande ämnen som tillförs djur regleras numera huvudsakligen i två direktiv. I vissa avseenden har direktiven ännu inte genomförts i Sverige.

EG har nyligen infört ett system för identifiering och registrering av nötkreatur. EG:s regler gör det möjligt för medlemsstaterna att låta djurhållarna bära de utgifter som är förenade med systemet. Detta förutsätter dock nationella bestämmelser om ett sådant avgiftsuttag.

De nu redovisade frågorna har behandlats i en inom Jordbruksdepartementet upprättad promemoria. Denna promemoria, PM om komplettering av EG:s förordningar om livsmedel, m.m., har remissbehandlats.

En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 1*.

Remissyttrandena finns tillgängliga i Jordbruksdepartementet (Dnr Jo97/2175).

I ärendet behandlas också frågan om att i lagen (1992:1684) om EEG-handelsgödsel byta ut förkortningen "EEG" mot "EG".

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 97/63/EG av den 24 november 1997 om ändring av rådets direktiv 76/116/EEG, 80/876/EEG, 89/284/EEG och 89/530/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om gödselmedel (EGT nr L 335, 6.12.1997, s. 15, Celex 397L0063).

Regeringen beslutade den 27 november 1997 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 2*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 3*.

Lagrådet har framfört vissa synpunkter på utformningen av lagtexten. Regeringen har anslutit sig till Lagrådets förslag. Dessutom har några redaktionella ändringar gjorts i de remitterade lagförslagen. Regeringen återkommer till Lagrådets synpunkter i avsnitten 6.3 och 7 samt i författningskommentarerna till livsmedelslagen.

Utöver de lagförslag som remitterats till Lagrådet föreslås i propositionen ändringar i lagen (1992:1684) om EEG-handelsgödsel. Dessa ändringar är av enkel beskaffenhet. Lagrådets hörande skulle därför sakna betydelse.

4 Inledning

Sveriges medlemskap i EU innebär att EG:s förordningar om livsmedel blir direkt tillämpliga i landet. För att förordningarna skall kunna verkställas föreslås i det följande ändringar i livsmedelslagen (1971:511). Ändringarna innebär att vissa bestämmelser i livsmedelslagen kommer att komplettera förordningarna.

Vidare föreslås ändringar i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. Ändringarna föranleds av EG:s direktiv som reglerar bl.a. användningen av läkemedel till djur.

Härutöver föreslås en ändring av avgiftsbestämmelsen i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter. Ändringen är en följd av rådets förordning (EG) nr 820/97 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur och om märkning av nötkött och nötköttprodukter. I den nyssnämnda lagen och lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken föreslås inledningsparagraferna ändrade som en följd av ändringarna i livsmedelslagen.

Slutligen föreslås att förkortningen "EEG" i lagen (1992:1684) om EEG-handelsgödsel byts ut mot "EG".

5 Kompletterande lagstiftning till EG:s förordningar på livsmedelsområdet

Prop. 1997/98:48

5.1 Lagstiftningsbehovet

Regeringens förslag: För att EG:s förordningar om livsmedel skall kunna verkställas i Sverige görs ändringar i livsmedelslagen (1971:511) som kompletterar förordningarna.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Förslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Livsmedelssektorn som utgör en del av den inre marknaden inom EU är föremål för en långtgående harmonisering. Rättsakterna på området utgörs till en alldeles övervägande del av direktiv. I huvudsak skedde den svenska anpassningen till EG:s lagstiftning på området inom ramen för EES-avtalet. Riksdagen beslutade sålunda om erforderliga ändringar i livsmedelslagen (1971:511) redan i december 1992 (prop. 1992/93:119, bet. 1992/93:LU11, rskr. 1992/93:100). Lagändringarna har följts av en omfattande anpassning av föreskrifter meddelade av Statens livsmedelsverk.

Inom livsmedelsområdet finns emellertid också ett antal EG-förordningar. Dessa är enligt artikel 189 i EG-fördraget direkt tillämpliga i varje medlemsstat. Av detta följer att förordningarna i deras gemenskapsrättsliga form omedelbart och ord för ord skall tillämpas av medlemsstaternas förvaltningsmyndigheter utan någon särskild inkorporeerings- eller transformationsakt. Förordningarna har ett sådant innehåll att de, om de i stället hade utgjorts av direktiv, skulle ha införlivats i svensk lagstiftning med stöd av livsmedelslagen. Det kan nämnas i sammanhanget att det finns en tendens till att EG i ökande utsträckning använder förordningsformen på livsmedelsområdet.

Fastän EG-förordningarna är direkt tillämpliga i medlemsländerna kan det vara nödvändigt att nationellt utfärda vissa kompletterande regler. Till de EG-förordningar på livsmedelsområdet som fordrar kompletteringar hör bl.a.

– rådets förordning (EEG) nr 2377/90 av den 26 juni 1990 om inrättandet av ett gemenskapsförfarande för att fastställa gränsvärden för högsta tillåtna restmängder av veterinärmedicinska läkemedel i livsmedel av animaliskt ursprung,

– rådets förordning (EEG) nr 315/93 av den 8 februari 1993 om fastställande av gemenskapsförfaranden för främmande ämnen i livsmedel,

– kommissionens förordning (EG) nr 194/97 av den 31 januari 1997 om fastställande av högsta tillåtna halt för vissa främmande ämnen i livsmedel,

– Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2232/96 av den 28 oktober 1996 om gemenskapsregler för aromämnen som används eller är avsedda att användas i eller på livsmedel samt

– Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 258/97 av den 27 januari 1997 om nya livsmedel och nya livsmedelsingredienser.

Förordningarna i fråga saknar bestämmelser om sanktioner. Sådana bestämmelser måste följaktligen meddelas i form av nationella regler. Här till kommer att förordningarna förutsätter att det finns en tillsynsorganisation och närmare bestämmelser för tillsynen. Även i det avseendet behövs följaktligen en nationell komplettering. I vissa fall behöver förordningarna också kompletteras med avgiftsbestämmelser.

När det gäller frågan hur denna komplettering bör genomföras finns i princip tre alternativ. Ett alternativ är att efter mönster av vad som tidigare skett på t.ex. jordbrukets och fiskets områden utfärda en ny lag som kompletterar EG:s förordningar om livsmedel. Ett annat alternativ är att göra på det sätt som skett i Danmark, nämligen att meddela en ny lag som i tillämpliga delar hänvisar till den gällande livsmedelslagen. Ett tredje alternativ är att i den utsträckning det behövs låta bestämmelserna i livsmedelslagen komplettera förordningarna. Flera skäl talar för att det sistnämnda alternativet är det som är mest ändamålsenligt. Det finns redan en nationell reglering på området. Livsmedelslagen är en heltäckande och väl fungerande lag. Som Livsmedelsverket har påpekat finns i livsmedelslagen med följdförfattningar ett komplett regelverk som tillgodoser tillsynsmyndigheternas behov i arbetet med att säkerställa säkra livsmedel och redlighet i handeln. De aktuella förordningarna behandlar ämnen som omfattas av livsmedelslagens tillämpningsområde. Det kan t.ex. vara så att ett livsmedel uppvisar brister både med avseende på bestämmelserna i livsmedelslagen och bestämmelserna i en EG-förordning. I ett sådant fall är det praktiskt att en tillsynsmyndighet kan stödja ett samordnat ingripande på livsmedelslagen. Det framstår också som onödigt att besluta en ny lag som endast består av föreskrifter som är identiska med vissa föreskrifter i livsmedelslagen. Med endast en lag på livsmedelsområdet undviks vidare de gränsdragningsproblem och åtföljande tillämpningssvårigheter som skulle kunna uppstå med två lagar i samma ämne.

Utöver de ovan redovisade förordningarna med bestämmelser om livsmedel finns ett antal förordningar som hör till jordbruks- eller fiskeområdet men som också innehåller bestämmelser som hör till livsmedelsområdet. Dit hör rådets förordning (EEG) nr 1411/71 av den 29 juni 1971 om ytterligare bestämmelser om den gemensamma organisationen av marknaden för mjölk och mjölkprodukter med avseende på produkter som omfattas av nummer 04.01 i Gemensamma tulltaxan, rådets förordning (EEG) nr 1898/87 av den 2 juli 1987 om skydd av beteckningar som används vid saluhållande av mjölk och mjölkprodukter, rådets förordning (EG) nr 2991/94 av den 5 december 1994 om regler för bredbara fetter, rådets förordning (EEG) nr 2136/89 av den 21 juni 1989 om gemensamma marknadsnormer för konserverade sardiner, rådets förordning (EEG) nr 1536/92 av den 9 juni 1992 om gemensamma marknadsnormer för konserverad tonfisk och bonit och rådets förordning (EG) nr 820/97 av den 21 april 1997 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur och om märkning av nötkött och nötköttprodukter. Hit hör också vissa EG-förordningar på vin- och spritområdet.

Regeringens förslag: Livsmedelslagens tillsyns-, avgifts-, straff- och överklagandebestämmelser skall komplettera de EG-förordningar och de delar av sådana förordningar som faller inom livsmedelslagens tillämpningsområde. En ny bestämmelse införs som gör det möjligt att överlämna tillsyn till ett enskilt kontrollorgan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att i fråga om EG-förordningarna meddela kompletterande föreskrifter.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Enligt statens livsmedelsverk bör det i en inledande paragraf anges att livsmedelslagen kompletterar de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom lagens tillämpningsområde. Livsmedelsverket anser vidare att tillsynsbestämmelserna bör kompletteras med bl.a. en bestämmelse som gör det möjligt att överlämna tillsyn till ett enskilt kontrollorgan. Fiskeriverket efterlyser bestämmelser som skulle göra det möjligt för Livsmedelsverket att överlämna vissa tillsynsuppgifter till Fiskeriverket och vice versa. Vidare vill Fiskeriverket ha möjlighet att ta i anspråk kommunala inspektörer för kontroll av handelsstandarder vid landning och landtransport av fisk. Svenska kommunförbundet har inte någon erinran mot förslaget under förutsättning att detta inte blir kostnadsdrivande för kommunerna.

Skälen för regeringens förslag: De i föregående avsnitt uppräknade förordningarna, som alltså behöver kompletteras, innehåller bl.a. följande bestämmelser.

I rådets förordning (EEG) nr 2377/90 finns bestämmelser om restmängder av veterinärmedicinska läkemedel i livsmedel. Bestämmelserna syftar till att skydda människors och djurs hälsa. I förordningen finns bestämmelser om de förfaranden som skall tillämpas vid fastställandet av högsta tillåtna restmängder. Den som vill marknadsföra ett läkemedel skall ansöka om tillstånd till detta hos kommissionen. Kommissionen biträds vid sin prövning av Kommittén för veterinärmedicinska läkemedel. Efter det att medlemsstaterna och sökanden beretts tillfälle att lämna synpunkter på kommissionens förslag till vilken restmängd som kan godtas överlämnas förslaget till Kommittén för anpassning till tekniska framsteg av direktiven för veterinärmedicinska läkemedel. Om kommissionen och kommittén är överens beslutar kommissionen. I annat fall hänskjuts frågan till rådet.

En medlemsstat kan, om det behövs av hänsyn till människors eller djurs hälsa, tillfälligt sätta bestämmelser om tillåtna restmängder ur kraft.

Till förordningen finns fogade bl.a. förteckningar över tillåtna restmängder.

Rådets förordning (EEG) nr 315/93 innehåller bestämmelser om främmande ämnen i livsmedel. Syftet med bestämmelserna är att skydda folkhälsan. Enligt artikel 1 i förordningen avses med främmande ämnen varje ämne som inte med avsikt har tillsatts ett livsmedel. Förordningen är en

ramförfattning som skall fyllas ut med särskilda författningar om högsta tillåtna halter av främmande ämnen i livsmedel. Enligt artikel 2 i ramförordningen får ett livsmedel med en för hög halt av ett främmande ämne inte släppas ut på marknaden. Vidare skall enligt artikeln halten av främmande ämnen hållas så låg som rimligen är möjligt i alla hantlingsled. Enligt artikel 4 kan en medlemsstat tillfälligt upphäva eller begränsa särförordningarnas bestämmelser om högsta tillåtna halter av främmande ämnen. Detta gäller om en medlemsstat har skäl att misstänka att ett främmande ämne i ett livsmedel utgör en hälsorisk även om förordningens bestämmelser är uppfyllda.

Hittills har endast en särförordning om främmande ämnen i livsmedel antagits. Det är kommissionens förordning (EG) nr 194/97 som fastställer högsta tillåtna halt nitrat i spenat och sallad.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2232/96 innehåller bestämmelser om aromämnen. Aromämnen tillförs livsmedel för att ge lukt eller smak. I förordningen ges föreskrifter om ett förfarande för antagande av regler om aromämnen. Avsikten är att en förteckning över tillåtna aromämnen skall upprättas och godkännas av kommissionen. Förteckningen kan komma att innehålla bestämmelser om hur aromämnen får användas. Reglerna om aromämnen syftar till att skydda folkhälsan. På motsvarande sätt som i fråga om främmande ämnen kan en medlemsstat upphäva eller begränsa rätten att använda ett av gemenskapen godkänt aromämne.

Någon särförordning med en förteckning över godkända aromämnen har ännu inte beslutats.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 258/97 innehåller bestämmelser om under vilka förutsättningar nya livsmedel eller nya livsmedelsingredienser får släppas ut på gemenskapsmarknaden. Med nya livsmedel avses livsmedel som traditionellt inte har konsumerats inom EU. Dit hör t.ex. livsmedel som innehåller eller är framställda av genetiskt modifierade organismer. Det kan också vara fråga om livsmedel som tillverkats med nya produktionsmetoder. Även dessa bestämmelser har till ändamål att skydda folkhälsan. I förordningen finns bestämmelser om att nya livsmedel skall bedömas från säkerhetssynpunkt enligt vissa särskilda förfaranden.

I fråga om livsmedel som i huvudsak motsvarar livsmedel som redan finns är det tillräckligt med en anmälan till kommissionen för att livsmedlet skall få släppas ut på marknaden. När det gäller andra livsmedel är förfarandet mer komplicerat. En ansökan skall göras i den medlemsstat där livsmedlet är avsett att marknadsföras. Där görs en första utvärdering av livsmedlet. Av den första utvärderingsrapporten skall det framgå om det behövs en kompletterande utvärdering. Den första utvärderingsrapporten skickas till kommissionen och övriga medlemsstater som har viss tid på sig att framföra invändningar. Framförs inte några invändningar och behövs det inte någon kompletterande utvärdering får livsmedlet släppas ut på marknaden. I annat fall skall kommissionen i samverkan med Ständiga livsmedelskommittén pröva om en marknadsföring är tillåten. Om kommissionen och kommittén inte är överens skall frågan föras till rådet.

Om det är fråga om att pröva ett livsmedel som består av eller innehåller en genetiskt modifierad organism gäller särskilda regler.

Kommissionens beslut om tillstånd till marknadsföring skall vid behov ange villkoren för användningen av livsmedlet. Beslutet kan också innehålla krav på att livsmedlet skall märkas på visst sätt.

Om en medlemsstat har skäl att anta att ett livsmedel som godkänts enligt förordningen medför risker för folkhälsan eller miljön, kan medlemsstaten tillfälligt begränsa användningen av livsmedlet eller ingripa mot handeln med livsmedlet.

De nu beskrivna EG-förordningarna behöver kompletteras i följande avseenden. Det förutsätts att varje medlemsstat övervakar att förordningarna följs och ser till att den som bryter mot förordningarna straffas. Det behövs följaktligen först och främst tillsynsregler. I enlighet med vad som anförts i det föregående bör livsmedelslagens tillsynsregler komplettera förordningarna. Ändringar bör göras i 24, 25, 25 a, 27 och 28 §§ genom ett tillägg av innebörd att dessa tillsynsregler skall gälla också de EG-förordningar som faller inom livsmedelslagens tillämpningsområde. Tillägget bör utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Som livsmedelsverket har påpekat förutsätter ett antal EG-förordningar att enskilda kontrollorgan kan utses för att utöva tillsyn. Så är t.ex. fallet i förordningen (EEG) nr 1907/90 om vissa handelsnormer för ägg och den i det föregående nämnda förordningen (EG) nr 820/97. På samma sätt som redan har skett i lagen (1995:551) om EG:s förordning om ekologiskt framställda produkter och i lagen (1995:1336) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel bör i livsmedelslagen införas ett bemyndigande som gör det möjligt att överlämna tillsyn till ett enskilt kontrollorgan.

Vidare bör livsmedelslagens avgiftsbestämmelse vidgas till att gälla också tillsyn och prövning enligt EG-förordningarna på livsmedelsområdet. Avgifterna kan bl.a. gälla tillsyn eller det utvärderingsförfarande som förutsätts enligt förordningen om nya livsmedel.

Livsmedelslagen bör dessutom tillföras en ny straffbestämmelse. Enligt bestämmelsen bör den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot sådana bestämmelser i de EG-förordningar som faller inom lagens tillämpningsområde som rör kvalitetsnormer eller andra villkor för handeln med livsmedel straffas med böter eller fängelse. Bestämmelser av det slaget kan t.ex. vara regler som innebär att vissa livsmedel är förbehållna särskilda beteckningar. Sådana bestämmelser finns bl.a. i fråga om mjölk och mjölkprodukter. Andra exempel på bestämmelser som omfattas av den föreslagna straffbestämmelsen är regler som kräver att ett livsmedel skall vara godkänt för att få släppas ut på marknaden.

Slutligen kan de aktuella EG-förordningarna förutsätta att det meddelas nationella särbestämmelser i något avseende. För detta ändamål behövs en bestämmelse som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer befogenhet att meddela föreskrifter som får finnas som komplettering till EG-förordningarna om livsmedel. Sådana särbestämmelser kan grundas på s.k. skyddsklausuler som ger medlemsstaterna rätt att tillfälligt meddela nationella undantagsregler till skydd för människors hälsa. Som nämnts i det föregående finns sådana klausuler i förordning (EEG) nr 2377/90, förordning (EEG) nr 315/93 och förordning (EG) nr

2232/96. Ytterligare exempel är särskilda nationella regler för saluhållande av mjölk som tillåts enligt vissa artiklar i förordningen (EEG) nr 1411/71.

Några överklaganderegler som särskilt tar sikte på EG-förordningarna behövs inte. Tillsyns- och avgiftsbeslut som rör dessa förordningar kommer att omfattas av livsmedelslagens överklagandebestämmelser i dess nuvarande lydelse.

Som nämnts i det föregående finns det ett antal EG-förordningar som faller inom området för EG:s gemensamma jordbrukspolitik eller EG:s gemensamma fiskeripolitik men som ändå är av intresse i det här sammanhanget. Dessa förordningar omfattas av lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter resp. lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken. Förordningarna innehåller emellertid också regler som hör till livsmedelslagens tillämpningsområde. I dessa delar bör förordningarna kompletteras med livsmedelslagens tillsyns- och straffbestämmelser. Motivet för en sådan uppdelning är detsamma som angivits ovan i fråga om de förordningar som helt faller inom livsmedelslagens tillämpningsområde. Den föreslagna uppdelningen bör komma till uttryck genom en ändring av inledningsparagraferna i lagen om EG:s förordningar om jordbruksprodukter och lagen om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken.

Som Livsmedelsverket har påpekat är det lämpligt att i en ny inledande bestämmelse i livsmedelslagen ange att lagen kompletterar de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom lagens tillämpningsområde.

Frågorna om en överflyttning av tillsynsuppgifter mellan de centrala myndigheterna som Fiskeriverket tar upp i sitt remissvar fordrar ytterligare överväganden. Detsamma gäller frågan om Fiskeriverkets möjligheter att ta i anspråk kommunala inspektörer för viss kontrollverksamhet. De nu nämnda frågorna är föremål för utredning inom ramen för de uppdrag som lämnats till Livsmedelstillsynskommittén (Dir. 1997:25) och Fiskeriutredningen (Dir. 1996:97).

Kommunförbundet har i sitt remissyttrande anfört att effekterna av förslaget inte får bli kostnadsdrivande. Den bedömningen kan emellertid göras att den tillkommande tillsynen bara i mycket liten om ens någon utsträckning kommer att påverka omfattningen av kommunernas tillsynsarbete.

Alla förordningar med livsmedelsbestämmelser skall inte kompletteras med bestämmelser i livsmedelslagen. Undantag bör göras för förordningarna om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och om skydd för beteckningar på livsmedel. Dessa förordningar kompletteras genom särskilda lagar, nämligen lagen (1995:551) om EG:s förordning om ekologiskt framställda produkter och lagen (1955:1336) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel, m.m.

6 Genomförandet av direktiv och beslut om vissa ämnen i djur och djurprodukter som kan skada människors hälsa

6.1 Svenska bestämmelser på området

Av bestämmelser i djurskyddslagen (1988:534) och djurskyddsförordningen (1988:539) följer att det är förbjudet att tillföra djur hormoner eller andra ämnen för att påverka djurets egenskaper i annat syfte än att förebygga, påvisa, bota eller lindra sjukdom eller sjukdomssymptom. Vissa undantag från bestämmelserna finns i föreskrifter meddelade av Statens jordbruksverk. Enligt dessa föreskrifter får hormoner användas för att förhindra befruktning, framkalla abort, stimulera ägglossning, verka sammandragande på livmoder eller synkronisera brunst.

Bestämmelser i övrigt om läkemedel till djur och andra ämnen som kan tillföras djur finns i läkemedelslagen (1992:859), läkemedelsförordningen (1992:1752), lagen (1985:295) om foder, förordningen (1985:879) om foder, förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion och i föreskrifter meddelade av Statens jordbruksverk.

Kontrollbestämmelser som tar sikte på användningen av bl.a. läkemedel till djur finns i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. (provtagningslagen), i förordningen (1993:1488) om provtagning på djur, m.m., samt i livsmedelslagen (1971:511), livsmedelsförordningen (1971:807) och i föreskrifter som har meddelats av Statens livsmedelsverk.

6.2 EG:s bestämmelser på området

EG:s bestämmelser om användningen av läkemedel och andra främmande ämnen som tillförs djur finns numera i huvudsak samlade i två direktiv.

Det är förbjudet att använda hormonella ämnen i tillväxtbefrämjande syfte. Det förbudet finns i rådets direktiv 96/22/EG av den 29 april 1996 om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion och om upphävande av direktiv 81/602/EEG, 88/146/EEG och 88/299/EEG.

Omfattande bestämmelser finns om kontroll av hormonförbudet och om annan kontroll av läkemedelsrester och rester av andra främmande ämnen i kött. Enligt bestämmelserna skall medlemsstaterna upprätta en plan för den kontroll som skall genomföras med avseende på restsubstanser i djur, djurprodukter och foder. Vidare finns bestämmelser om egenkontroll och den kontroll som de nationella myndigheterna skall genomföra. Regler finns också om vilka åtgärder som skall vidtas vid överträdelser. Bestämmelserna finns i rådets direktiv 96/23/EG om införande av kontrollåtgärder för vissa ämnen och restsubstanser av dessa i levande

6.3 Genomförandet av EG:s bestämmelser

Regeringens förslag: Provtagningslagens tillämpningsområde vidgas till att avse också andra ämnen än läkemedel. Provtagning skall kunna göras inte bara på djur och djurprodukter utan också på t.ex. foder.

Föreskrifter skall kunna meddelas om skyldighet för den som håller djur att registrera användningen av läkemedel till djuren och bevara journaler som rör sådan behandling.

I fråga om djur eller djurprodukter som innehåller eller kan antas innehålla ämnen eller rests substanser som kan skada människors hälsa skall det kunna föreskrivas eller beslutas om bl.a. avlivning av djur och förbud mot att djur eller djurprodukter flyttas, överlåts eller används till livsmedel.

Även lagens tillsynsbestämmelser ändras. Inte bara djurägare utan också andra personer som tar befattning med djur skall vara skyldiga att lämna upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Vidare skall företrädare för behöriga myndigheter i andra medlemsstater inom Europeiska unionen ges rätt till tillträde för kontroll.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sina huvuddrag med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Livsmedelsverket har i sitt remissvar påpekat att provtagningslagens tillämpningsområde bör vidgas. Den nuvarande avgränsningen till provtagning på bl.a. djur och djurkroppar är alltför snäv. Verket hänvisar till att rests substanskontrollen kommer att utökas.

Skälen för regeringens förslag: Våra nationella regler om hormonanvändning och annan användning av läkemedel till djur innebär att EG:s rättsakter på området i allt väsentligt redan är genomförda i Sverige. I några avseenden behövs dock kompletterande bestämmelser.

Ett av ändamålen med provtagningslagen i dess nuvarande lydelse är att kontrollera användningen av läkemedel vid uppfödningen av djur. Prov får tas på djur och djurkroppar, mjölk som levereras till mejeri och på annat material som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Enligt motiven till lagen kan sådant material vara blod och andra kroppsvätskor.

Direktivet 96/23/EG avser emellertid inte bara kontroll av användningen av läkemedel till djur utan också kontroll av vissa andra ämnen och rests substanser. Dit hör bl.a. organiska fosforföreningar, mykotoxiner och färgämnen. Enligt direktivet skall kontroll ske också i andra sammanhang än vid uppfödning av djur. Föremål för kontroll kan också vara annat än djur och vissa djurprodukter, t.ex. foder.

Provtagningslagens tillämpningsområde bör följaktligen vidgas. Det inledningsvis beskrivna ändamålet med provtagningslagen bör i fortsättningen vara att möjliggöra kontroll av förekomsten av vissa ämnen och rests substanser i djur och djurprodukter. Provtagning bör också kunna ske

på t.ex. foder och vad gäller rests substanskontroll på bl.a. honung och ägg. För att lagen skall ge stöd för den kontroll som förutsätts i direktiven bör det införas en bestämmelse om att provtagning får utföras på djur och djurprodukter, foder samt material i övrigt enligt vad som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Enligt direktivet 96/23/EG skall det finnas ett register hos varje djurhållare i vilket det skall göras anteckningar om den läkemedelsbehandling som djuren undergår. Vidare är djurhållaren skyldig att bevara de för behandlingen utskrivna recepten under fem år.

Nationella bestämmelser om djurhållarens skyldigheter i det här avseendet kan meddelas i form av föreskrifter för veterinärerna med det innehåll att veterinären som villkor för förskrivning av läkemedlen skall försäkra sig om att djurägaren uppfyller registrerings- och arkiverings skyldigheten. En effektivare reglering kan åstadkommas om föreskrifter meddelas med stöd av provtagningslagen. Det föreslås därför att bemyndigandena i den lagen vidgas till att gälla också föreskrifter om skyldighet att registrera behandling med läkemedel och att bevara journaler som rör sådan behandling. Av journalerna framgår det vilka läkemedel som förskrivits. En arkivering av journalerna bör därför tjäna samma syfte som en arkivering av recepten. Djurhållaren har i allmänhet inte några kopior av recepten men får alltid en kopia av behandlingsjournalen.

Av direktiv 96/23/EG följer att djur och djurprodukter som varit föremål för provtagning inte får flyttas förrän resultatet av provtagningen är tillgängligt. I direktivet finns också bestämmelser om olika åtgärder som skall vidtas när det upptäcks att djur eller djurprodukter innehåller otillåtna ämnen eller rests substanser. Djuren skall identifieras och försees med särskilda märken. Slaktkroppar och andra djurprodukter skall kunna omhändertas. Förbud skall kunna meddelas mot att produkterna används som livsmedel. Beslut skall också kunna meddelas om att djur skall avlivas och destrueras. Man skall också kunna förbjuda att djur överläts eller att djur eller djurprodukter avlägsnas från den plats där djuren eller produkterna finns. Någon ersättning skall inte lämnas till djurägaren när djur avlivas. Destruktion av avlivade djur skall ske på djurägarens bekostnad.

För att göra det möjligt att meddela nationella bestämmelser om de nyssnämnda åtgärderna bör det föras in ett nytt bemyndigande i provtagningslagen. Det bör anges att föreskrifter eller beslut i enskilda fall kan meddelas i fråga om djur eller djurprodukter som innehåller eller kan antas innehålla sådana ämnen eller rests substanser som kan skada människors hälsa. Föreskrifterna och besluten skall kunna avse

- omhändertagande eller märkning av djur eller djurprodukter,
- förbud mot att djur eller djurprodukter flyttas, överläts eller används till livsmedel,
- avlivning av djur,
- destruktion av djur som har avlivats och av djurprodukter.

Enligt provtagningslagen gäller som huvudregel att Jordbruksverket har ansvaret för tillsynen. När det gäller tillsynen av föreskrifter eller beslut i enskilda fall om hanteringen av djurprodukter, dvs. livsmedel, som innehåller otillåtna läkemedel eller andra ämnen eller läkemedel i otillåten mängd bör emellertid Livsmedelsverket svara för tillsynen.

Provtagningslagens tillsynsbestämmelser bör därför ändras så att regeringen i förordningen till lagen kan föreskriva om denna tillsyn.

Enligt lagens nuvarande tillsynsbestämmelser kan en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden som behövs för att lagen och med stöd av lagen meddelade föreskrifter skall följas. Med hänsyn bl.a. till innehållet i det nya bemyndigande som rör administrativa sanktioner mot skadliga ämnen i djur och djurprodukter bör en tillsynsmyndighet kunna meddela inte bara förelägganden utan också förbud. Tillsynsbestämmelserna bör ändras i enlighet härmed. I enlighet med vad *Lagrådet* har förordat bör den vitesregel som nu finns i förordningen (1993:1488) om provtagning på djur, m.m. inarbetas i lagen.

Enligt direktivet 96/23/EG förutsätts det att myndigheterna genomför en närmare undersökning när en otillåten användning av läkemedel eller andra ämnen har uppdagats. En kontroll skall genomföras inte bara hos det företag eller den person där djuren eller djurprodukterna finns utan också hos andra som på något sätt har tagit befattning med djuren eller produkterna. Det kan t.ex. gälla den som fött upp djuren eller transporterat dem från ett företag till ett annat. Alla inblandade är skyldiga att bidra med de uppgifter om djuren som behövs för myndigheternas undersökning.

För att genomföra direktivet i det här avseendet behöver provtagningslagens tillsynsbestämmelser ändras. Enligt den nuvarande lydelsen är det bara djurhållaren som är skyldig att tillhandagå tillsynsmyndigheten med upplysningar. Skyldigheten bör vidgas till att omfatta också tillhanda-hållande av handlingar. Vidare bör skyldigheten gälla var och en som blir föremål för tillsyn enligt lagen.

Enligt direktivet 96/23/EG kan det bli fråga om att företrädare för behöriga myndigheter i andra medlemsstater inom EU skall ges möjlighet att kontrollera efterlevnaden av direktivet på plats. Det innebär att sådana företrädare måste ges motsvarande rätt till tillträde och rätt till handlingar som enligt lagen gäller för EG:s institutioner och deras experter. Som *Lagrådet* har påpekat bör den begränsningen gälla att rätten bara får utövas tillsammans med företrädare för en svensk myndighet. Lagen bör ändras i enlighet härmed.

För att kontrollera användningen av läkemedel förutsätter EG:s bestämmelser att det tas prov såväl ute i djurbesättningarna som i slakterierna. Stöd för att meddela bestämmelser om sådan provtagning finns i provtagningslagen. I förordningen till lagen har Livsmedelsverket bemyndigats meddela föreskrifter om provtagningen. Frågan om ansvaret för provtagningen har emellertid kommit att bli föremål för diskussion mellan Livsmedelsverket och Jordbruksverket.

På grundval av ett förslag från Jordbruksverket föreslås i promemorian den ordningen gälla att Livsmedelsverket i fortsättningen ansvarar för den provtagning som skall ske efter det att djuren förts till slakteri. För provtagningen dessförinnan, dvs. för de prov som tas ute i besättningarna, skall ansvaret ligga på Jordbruksverket. Som Livsmedelsverket har påpekat skulle emellertid en sådan överföring medföra vissa problem med finansiering av provtagningen. Med hänsyn härtill och att den nuvarande ordningen, med Livsmedelsverket som ensamt ansvarigt för kon-

trollen, synes ha fungerat väl i praktiken bör enligt regeringens mening den gällande ansvarsfördelningen behållas.

Den nuvarande avgiftsbestämmelsen i provtagningslagen avser ersättning för provtagning, undersökning eller kontroll enligt lagen. Provtagningslagens krav på märkning och registrering föranleder emellertid avgifter också för öronmärken och registerhållning. Det nuvarande avgiftsbemyndigandet ger inte stöd för ett sådant avgiftsuttag. Bemyndigandet bör, med hänsyn till vad *Lagrådet* har anfört, vidgas till att gälla kostnader för provtagning, undersökning, kontroll, märkning och registrering.

7 Ändringar i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter

Regeringens förslag: Bemyndigandet i lagen om EG:s förordningar om jordbruksprodukter att ta ut avgifter för tillsyn vidgas till att gälla även avgifter för en myndighets kostnader för märkning och registrering enligt lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Förslaget ifrågasätts av Lantbrukarnas riksförbund som anser det oacceptabelt att utökade kontrollformer skall finansieras av lantbruket. Förbundet kräver i fråga om finansieringen en jämförelse med andra medlemsländer.

Skälen för regeringens förslag: Det nuvarande avgiftsbemyndigandet i lagen om EG:s förordningar om jordbruksprodukter avser endast kostnader som hänför sig till tillsynen och de kartor som tillhandahålls i stödärenden. Den nyligen beslutade rådsförordningen (EG) nr 820/97 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur och om märkning av nötkött och nötköttsprodukter faller delvis under lagens tillämpningsområde. Enligt den förordningen kan medlemsstaterna låta djurhållarna bära de utgifter som är förenade med bl.a. öronmärken, databaser och pass för djuren. Med hänsyn härtill bör lagens avgiftsbemyndigande vidgas så att det i fortsättningen avser såväl en myndighets kostnader för tillsyn, märkning och registrering enligt lagen som kostnaden för kartor. Ett på detta sätt utformat avgiftsbemyndigande överensstämmer med vad *Lagrådet* har föreslagit. En avgiftsfinansiering av djurmärkningssystemet har valts också av andra medlemsländer, t.ex. Storbritannien, Nederländerna och Belgien. Den databas som byggs upp i Sverige kommer att medfinansieras av EG med högst 50 procent av investeringskostnaden.

8 Ändringar i lagen (1992:1684) om EEG-handelsgödsel

Prop. 1997/98:48

Regeringens förslag: Förkortningen "EEG" ersätts med "EG" i lagen (1992:1684) om handelsgödsel.

Skälen för regeringens förslag: I artikel G i fördraget om Europeiska unionen har begreppet "Europeiska ekonomiska gemenskapen" ("EEG") ersatts av "Europeiska gemenskapen" ("EG"). Europaparlamentet och rådet har den 24 november 1997 antagit direktiv 97/63/EG om ändring av rådets direktiv 76/116/EEG, 80/876/EEG, 89/284/EEG och 89/530/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om gödselmedel. Ändringen innebär en anpassning till den nya förkortningen "EG". Direktivet skall vara genomfört i medlemsstaterna senast den 1 juli 1998.

Regeringen föreslår att lagen (1992:1684) om EEG-handelsgödsel ändras för att därigenom genomföra direktivet.

9 Kostnader

De föreslagna ändringarna i livsmedelslagen och lagen om provtagning på djur, m.m. innebär att myndigheterna får ett i viss mån vidgat tillsynsområde. Ändringarna innebär också att tillämpningsområdena för överklagande- och straffbestämmelserna utökas i någon mån. Även sammantagna torde emellertid ändringarna bara marginellt komma att öka myndigheternas arbete. De kan därför finansieras inom nuvarande ramar.

10 Författningskommentarer

10.1 Livsmedelslagen

4 a §

Som framgår av den allmänna motiveringen finns det ett antal EG-förordningar som uteslutande behandlar livsmedelsfrågor. Därutöver finns det några EG-förordningar som hör till jordbruks- eller fiskeområdet men som också innehåller livsmedelsbestämmelser. För att beskriva det förhållandet att livsmedelslagen skall komplettera dels vissa EG-förordningar i dess helhet, dels vissa enskilda bestämmelser i EG-förordningar används uttrycket EG-förordningar som helt eller delvis faller inom lagens tillämpningsområde.

Enligt en bestämmelse i paragrafens första stycke skall de avsedda EG-förordningarna förtecknas i Svensk författningssamling. Bestämmelsen har utformats efter mönster av 15 § lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner.

Paragrafen, som motsvarar 2 a § i det remitterade lagförslaget, har utformats med beaktande av *Lagrådets* synpunkter.

24 §

Ändringen i paragrafens första stycke har kommenterats i den allmänna motiveringen. I andra stycket införs ett bemyndigande som gör det möjligt att överlämna tillsyn till ett enskilt kontrollorgan. I den mån det blir aktuellt att överlåta tillsyn till privata organ krävs lagstöd för ett sådant överlämnande eftersom tillsynen har karaktär av myndighetsutövning.

25–26 §§

EG-rätten förutsätter att EG-förordningar kan verkställas lika effektivt som nationella bestämmelser. I 25 § har därför det tillägget gjorts att förelägganden och förbud samt rättelse på den försumliges bekostnad får användas också för att säkerställa efterlevnaden av EG-förordningar. Av samma skäl åläggs tillsynsmyndigheterna i 25 a § att beivra även överträdelser av sådana förordningar.

Befogenheten att meddela förelägganden och förbud eller besluta om rättelse tillkommer bara tillsynsmyndigheterna. Om ett enskilt kontrollorgan i sin tillsynsverksamhet anser det motiverat att ingripa med ett föreläggande eller förbud, skall kontrollorganet underrätta en myndighet som har befogenhet att fatta beslut om vitesföreläggande eller vitesförbud. Däremot skall enligt 26 § ett enskilt kontrollorgan, på samma sätt som myndigheterna, ha rätt till tillträde till bl.a. områden och lokaler och rätt till de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

27 §

Vissa EG-förordningar innehåller bestämmelser som innebär att det under vissa förutsättningar är förbjudet att saluhålla ett livsmedel. Motsvarande nationella bestämmelser finns i 16 §. Ett saluförbud kan dessutom komma att gälla som resultat av ett beslut meddelat med stöd av 25 §, som också kan ta sikte på överträdelser av EG-bestämmelser. Oavsett om saluförbudet följer direkt av en EG-förordning eller har beslutats med stöd av 25 § skall en tillsynsmyndighet kunna ta hand om det aktuella livsmedlet med stöd av förevarande paragraf.

28 §

Föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas skall kunna omfatta också den tillsyn som rör EG-förordningar som innehåller livsmedelsbestämmelser. Ett tillägg med denna innebörd har gjorts i paragrafens första stycke.

29 a §

Avgiftsbemyndigandet har kompletterats i två avseenden. Avgift skall kunna tas ut också för den tillsyn som bedrivs av ett enskilt kontrollorgan. Dessutom skall avgift kunna tas ut även för den tillsyn och prövning som föranleds av EG-förordningarna. Dit hör bl.a. en myndighets tillsyn över enskilda kontrollorgan. Bemyndigandet har utformats med beaktande av *Lagrådets* synpunkter.

Paragrafen har kommenterats i den allmänna motiveringen.

10.2 Lagen om provtagning på djur, m.m.

1–3 §§

Provtagningslagens tillämpningsområde har vidgats till att omfatta inte bara kontroll av förekomsten av läkemedel till djur utan också kontroll av vissa ämnen och deras rests substanser i djur och djurprodukter. Dit hör inte bara hormoner och veterinärmedicinska ämnen utan också t.ex. kemikalier och mykotoxiner som kan tillföras djur via fodret. Provtagning skall också kunna ske på annat än djur, t.ex. på mjölk och foder. Det sistnämnda förhållandet har föranlett ett nytt bemyndigande i 3 §.

4 §

I paragrafen har bemyndigandet att meddela föreskrifter vidgats till att gälla också skyldighet att föra register över behandling med läkemedel och bevara journaler över sådan behandling. Enligt EG:s regler åvilar denna skyldighet inte bara den som föder upp djur utan också den som håller djur.

4 b §

Paragrafen, som fått sin beteckning efter förslag av *Lagrådet*, motsvarar 4 c § i det remitterade förslaget. Paragrafen har kommenterats i den allmänna motiveringen.

7–9 §§

Ändringarna har kommenterats i den allmänna motiveringen.

10 §

Straffbestämmelsen har, efter *Lagrådets* påpekande, vidgats till att gälla också den som bryter mot föreskrifter meddelade med stöd av 4 a–4 c §§. Bestämmelsen har också ändrats med hänsyn till att även andra än djurägare kan bli ansvariga för att meddelade föreskrifter iakttas.

På inrådan av *Lagrådet* har i andra stycket tagits in en bestämmelse om att den som har överträtt ett vitesförbud inte skall kunna dömas till straff för en gärning som omfattas av förbudet.

10.3 Lagen om EG:s förordningar om jordbruksprodukter

1 §

I lagens inledande paragraf har det förts in en bestämmelse som innebär att lagen inte skall tillämpas i fråga om sådana bestämmelser i EG-förordningar som helt faller inom livsmedelslagens tillämpningsområde. Av ordalydelsen följer att det kan bli aktuellt att tillämpa såväl livsmedelslagen som den förevarande lagen på en och samma bestämmelse i en EG-förordning. Som exempel kan nämnas att tillsynen över fetthaltsbestämmelserna för mjölk enligt förordning (EEG) nr 1411/71 kommer att

utövas med stöd av såväl livsmedelslagen som lagen om EG:s förordningar om jordbruksprodukter. Prop. 1997/98:48

11 §

Ändringen har kommenterats i den allmänna motiveringen.

10.4 Lagen om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken

1 §

Se författningskommentaren under 1 § lagen om EG:s förordningar om jordbruksprodukter. Ett exempel på en förordning som innehåller såväl fiske- som livsmedelsbestämmelser är rådets förordning (EEG) nr 2136/89 om gemensamma marknadsnormer för konserverade sardiner.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 1997/98:48
Bilaga 1

Efter remiss har yttranden över PM om komplettering av EG:s förordningar om livsmedel, m.m. avgivits av Göta hovrätt, Läkemedelsverket, Statens jordbruksverk, Statens veterinärmedicinska anstalt, Statens livsmedelsverk, Fiskeriverket, Konsumentverket, Statens naturvårdsverk, Länsstyrelserna i Stockholms och Västerbottens län, Utredningen om livsmedelstillsynen, Stockholms kommun, Svenska kommunförbundet, Lantbrukarnas riksförbund, Sveriges veterinärförbund och Svenska Mjölksproducenternas Riksförening (SMR).

Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)

Härigenom föreskrivs i fråga om livsmedelslagen (1971:511)¹

dels att 24–28, 29 a och 30 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §

Lagen kompletterar de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för denna lag, i den utsträckning det behövs för att förordningarna skall kunna verkställas i landet. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses. För förordningar som reglerar ekologisk produktion och skydd för beteckningar på livsmedel finns det särskilda bestämmelser i lagen (1995:551) om EG:s förordning om ekologiskt framställda produkter och lagen (1995:1336) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel, m.m.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som får finnas som komplettering till de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom lagens tillämpningsområde.

24 §²

Statens livsmedelsverk utövar den centrala tillsynen över efterlevnaden av denna lag *och* de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Länsstyrelsen utövar den närmare tillsynen inom länet. Den *helt eller delvis faller inom lagens*

¹ Lagen omtryckt 1989:461.

² Senaste lydelse 1991:1687.

eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet utövar tillsynen inom kommunen om regeringen inte har föreskrivit att tillsynen skall utövas av Livsmedelsverket.

tillämpningsområde. Länsstyrelsen utövar den närmare tillsynen inom länet. Den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet utövar tillsynen inom kommunen om regeringen inte har föreskrivit att tillsynen skall utövas av Livsmedelsverket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna vissa tillsynsuppgifter till ett enskilt kontrollorgan som är juridisk person.

25 §

Tillsynsmyndighet får meddela föreläggande eller förbud som uppenbart behövs för att lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

Tillsynsmyndighet får meddela föreläggande eller förbud som uppenbart behövs för att lagen, föreskrifter som *har* meddelats med stöd av lagen *eller de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom lagens tillämpningsområde* skall efterlevas.

I beslut om föreläggande eller förbud kan tillsynsmyndighet utsätta vite.

Underlåter någon att *vidtaga* åtgärd som åligger honom enligt denna lag *eller enligt* föreskrifter som meddelats med stöd av *denna lag* eller enligt *tillsynsmyndighets* föreläggande, får myndigheten *förordna* om rättelse på hans bekostnad.

Underlåter någon att *vidta* åtgärd som åligger honom enligt denna lag, *de* föreskrifter som *har* meddelats med stöd av *lagen eller de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom lagens tillämpningsområde* eller enligt *tillsynsmyndighetens* föreläggande, får myndigheten *besluta* om rättelse på hans bekostnad.

25 a §

Tillsynsmyndigheterna skall verka för att överträdelser av denna lag beivras.

Tillsynsmyndigheterna skall verka för att överträdelser av denna lag *och de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom lagens tillämpningsområde* beivras.

26 §

För tillsyn enligt 24 § har en tillsynsmyndighet rätt att få tillträde till områden, livsmedelslokaler och andra utrymmen och att där göra undersökningar och ta prover. En

För tillsyn enligt 24 § har en tillsynsmyndighet *och ett enskilt kontrollorgan* rätt att få tillträde till områden, livsmedelslokaler och andra utrymmen och att där göra

tillsynsmyndighet har rätt att på undersökningar och ta prover. En begäran få de upplysningar och tillsynsmyndighet och ett enskilt handlingar som behövs för tillsy-

kontrollorgan har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den hjälp som behövs vid tillsynen.

27 §³

Tillsynsmyndigheten får ta hand om en vara som saluhålls eller som uppenbart är avsedd att saluhållas i strid med 16 och 17 §§. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om en vara som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 25 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Tillsynsmyndigheten får ta hand om en vara som saluhålls eller som uppenbart är avsedd att saluhållas i strid med 16 och 17 §§ eller i strid med en EG-förordning som helt eller delvis faller inom lagens tillämpningsområde. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om en vara som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 25 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka åtgärder som skall vidtas med kött som med stöd av första stycket tagits om hand i samband med slakt.

Om en vara i något annat fall än som avses i andra stycket har tagits om hand, får ägaren under tillsynsmyndighetens kontroll göra varan duglig till livsmedel eller använda den för något annat ändamål. Annars skall varan förstöras genom tillsynsmyndighetens försorg.

Tillsynsmyndigheten skall låta förstöra också sådana varor som omfattas av ett förbud enligt 11 a §, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

28 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas och om undersökning och annan kontroll som behövs för att denna lag skall följas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas och om undersökning och annan kontroll som behövs för att lagen eller de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom lagens tillämpningsområde skall följas.

För kontrollen av kött får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om köttbesiktning och om uppgiftsskyldighet för den som lämnar djur till slakt. Sådana föreskrifter får meddelas för kött från olika djurslag i den utsträckning de behövs från hälso- eller näringssynpunkt.

³ Senaste lydelse 1992:1680.

29 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om avgifter för en myndighets verksamhet enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelas med stöd av lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om avgifter för en myndighets verksamhet enligt lagen, föreskrifter som meddelas med stöd av lagen eller enligt de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom lagens tillämpningsområde.

Regeringen får föreskriva att kommun skall ombesörja uppbörden av avgifter för den statliga tillsynen.

30 §⁴

Till böter eller fängelse i högst ett år döms, om inte gärningen är ringa, den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 6, 8, 16, 17 eller 19 §, 21 § första stycket eller 23 §,
2. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 9 eller 10 §, 11 § såvitt avser hantering, 12 §, 20 §, 21 § andra stycket, 22 § tredje stycket, 28 § andra stycket eller 29 §,
3. vid märkning enligt föreskrift som meddelats med stöd av 13 § lämnar oriktiga uppgifter,
4. åsidosätter villkor som meddelats med stöd av 6 §.

4. åsidosätter villkor som meddelats med stöd av 6 §,

5. bryter mot föreskrifter meddelade med stöd av 2 a § andra stycket eller mot sådana bestämmelser i de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom lagens tillämpningsområde som rör kvalitetsnormer eller andra villkor för handeln med livsmedel.

Om förpliktelse av betydelse från hälsosynpunkt eller för konsumentintresset uppsåtligen åsidosatts i större omfattning eller annars på ett allvarligt sätt, döms till fängelse i högst två år.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet inte fullgör sina skyldigheter enligt 26 § första stycket andra punkten, döms till böter.

Till ansvar enligt första stycket döms inte, om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Om ansvar för den som i strid mot föreskrift som meddelats med stöd av 11 § inför livsmedel till landet och försök därtill finns bestämmelser i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1998.

⁴ Senaste lydelse 1992:1680.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.¹

dels att 1–4, 7–9 §§ samt rubriken närmast före 4 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 c §, samt närmast före 4 c § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Denna lag avser

1. kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar,	2. kontroll av <i>vissa ämnen och</i>
2. kontroll av <i>användningen av</i>	<i>läkemedel vid uppfödningen av deras rests substanser i djur och</i>
djur,	<i>djurprodukter,</i>
3. märkning och registrering av djur,	
4. åtgärder för att hindra spridning av smittsamma djursjukdomar.	

2 §

För att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från eller kontrollera vissa smittsamma djursjukdomar får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

<i>För att kontrollera användningen av läkemedel och andra ämnen eller beredningar med liknande verkan vid uppfödningen av djur</i> får regeringen eller den myndighet som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.	<i>För att kontrollera förekomsten av vissa ämnen och deras rests substanser i djur och djurprodukter</i> får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.
--	---

3 §

Provtagning eller undersökning enligt 2 § får utföras av veterinär eller annan person som utses av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. <i>Provtagningen eller undersökningen får utföras på</i>	Provtagning eller undersökning enligt 2 § får utföras av veterinär eller annan person som utses av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.
--	---

<i>1. djur och djurkroppar,</i>	<i>Provtagningen eller undersökningen får utföras på djur och djurkroppar och det provtagningsmaterial i övrigt som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som</i>
<i>2. mjölk som levereras till mejeri,</i>	
<i>3. annat material som regeringen</i>	

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1993:1482.

² Senaste lydelse 1995:552.

eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Prop. 1997/98:48
Bilaga 2

bestämmer föreskriver.
Provtagningen eller undersökningen får utföras utan samtycke av ägare eller annan rättsinnehavare och skall genomföras på ett sätt som innebär så små olägenheter som möjligt för denne.

Hälsöövervakning och villkor för livdjursförsäljning

Hälsöövervakning, uppgifter om läkemedelsanvändning och villkor för livdjursförsäljning

4 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad den som föder upp djur skall iakttas i fråga om

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad den som föder upp *eller håller* djur skall iakttas i fråga om

1. skyldighet att anmäla verksamheten till en myndighet och att föra anteckningar om verksamheten,

2. skyldighet att anmäla misstanke om djursjukdom till en veterinär, *och*

2. skyldighet att anmäla misstanke om djursjukdom till en veterinär,

3. krav på hygien i djurhållningen.

3. *skyldighet att föra register över behandling med läkemedel och bevara journaler som rör sådan behandling, och*

4. krav på hygien i djurhållningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidare föreskriva eller i ett enskilt fall besluta att djur får säljas till annat än slakt eller flyttas från ett område till ett annat inom landet, endast om djuren är fria från viss sjukdom.

Djur och djurprodukter som innehåller otillåtna ämnen

4 c §

I fråga om djur eller djurprodukter som innehåller eller kan antas innehålla sådana ämnen eller restsubstanser som kan skada människors hälsa får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. omhändertagande eller märkning av djur eller djurprodukter,

2. förbud mot att djur eller djurprodukter flyttas, överläts eller används till livsmedel,

3. avlivning av djur,

7 §³

Statens jordbruksverk utövar tillsynen över att föreskrifter meddelade med stöd av 2 och 4–6 §§ följs. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4, 4 a eller 4 b §. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. Verket får också överlåta åt en kommun att inom kommunen kontrollera att föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av 4 b eller 6 § följs.

Om inte regeringen bestämmer något annat, utövar Statens jordbruksverk tillsynen över att föreskrifter meddelade med stöd av 2 och 4–6 §§ följs. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2 eller 4–4 c §. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. Verket får också överlåta åt en kommun att inom kommunen kontrollera att föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av 4 b eller 6 § följs.

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 och 4–6 §§ skall följas. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4, 4 a eller 4 b §.

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden *och förbud* som behövs för att föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 och 4–6 §§ skall följas. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2 eller 4–4 c §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas.

8 §⁴

För tillsyn eller andra åtgärder enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen har den som utövar tillsynen eller utför åtgärderna rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där djurkroppar, mjölk eller annat material förvaras.

Djurägaren skall tillhandahålla den hjälp och lämna de upplysningar som behövs för att tillsyn eller andra åtgärder skall kunna genomföras.

Den som utövar tillsyn eller utför andra åtgärder har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen eller åtgärderna. Den som är föremål för tillsyn eller andra åtgärder skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att tillsyn eller andra åtgärder skall kunna genomföras.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för 1. EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter,

³ Senaste lydelse 1997:198.

⁴ Senaste lydelse 1997:198.

2. företrädare för behöriga myndigheter i andra medlemsstater inom Europeiska unionen.

Prop. 1997/98:48
Bilaga 2

Polismyndigheten skall på begäran lämna den handräckning som behövs vid tillsynen eller vid andra åtgärder enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

9 §⁵

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att betala ersättning för provtagning, undersökning eller kontroll enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av lagen.

10 §

Till böter döms den djurägare som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 4 § första stycket eller som inte fullgör skyldigheten enligt 8 § andra stycket.

Till böter döms den djurägare som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 4 § första stycket eller 4 c § eller som inte fullgör skyldigheten enligt 8 § andra stycket *andra meningen*.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1998.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter

Härigenom föreskrivs att 1 och 11 §§ lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna lag ges bestämmelser som behövs för att den pris- och marknadsreglering som ingår i EG:s gemensamma jordbrukspolitik skall kunna genomföras i Sverige.

Med EG:s förordningar om jordbruksprodukter avses i denna lag EG:s förordningar om

1. marknadsreglering av jordbruksprodukter,

⁵ Senaste lydelse 1997:198.

2. produkter som omfattas av Romfördragets bilaga II men som inte omfattas av någon marknadsreglering,
3. produkter som har framställts av jordbruksprodukter,
4. uppgiftsskyldighet i fråga om inkomstförhållanden och driftsekonomiska förhållanden i jordbruket, och
5. särskilda omräkningskurser som används inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

Denna lag tillämpas inte i fråga om sådana bestämmelser i EG:s förordningar om jordbruksprodukter som helt faller inom tillämpningsområdet för livsmedelslagen (1971:511).

11 §¹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att avgifter skall tas ut för kartor som tillhandahålls i ärenden om stöd enligt EG:s förordningar om jordbruksprodukter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om avgifter för en myndighets verksamhet enligt denna lag och för kartor som tillhandahålls i ärenden om stöd enligt EG:s förordningar om jordbruksprodukter.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1998.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna lag ges bestämmelser som behövs för att EG:s gemensamma fiskeripolitik skall kunna genomföras i Sverige.

Med EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken avses i denna lag EG:s förordningar om

1. åtgärder för bevarande och förvaltning av fiskresurserna,
2. strukturåtgärder för fiskerinäringen, och
3. marknadsreglering av fisk och fiskprodukter.

Denna lag tillämpas inte i fråga om sådana bestämmelser i EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken som helt faller inom

¹ Senaste lydelse 1997:106.

tillämpningsområdet för livsme- Prop. 1997/98:48
delslagen (1971:511). Bilaga 2

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1997-12-11

Närvarande: regeringsrådet Stig von Bahr, regeringsrådet Arne Bækkevold, justitierådet Edvard Nilsson.

Enligt en lagrådsremiss den 27 november 1997 (Jordbruksdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till ändring i livsmedelslagen (1971:511), m.m.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Kerstin Nyberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)

Genom Sveriges medlemskap i EU har vissa EG-förordningar om livsmedel blivit direkt tillämpliga här i landet. De ändringar i livsmedelslagen som föreslås i lagrådsremissen innebär att lagens bestämmelser om tillsyn, sanktioner, avgifter och överklagande kompletterar dessa EG-förordningar samt sådana bestämmelser i EG-förordningar inom jordbruks- och fiskeområdena som också berör livsmedelsområdet.

Lagrådsremissen innehåller inte någon fullständig genomgång av hur livsmedelslagstiftningen förhåller sig till de nämnda EG-förordningarna. Lagrådet saknar för sin del möjlighet att göra en sådan genomgång.

2 a §

Denna paragraf innehåller en upplysning om att lagen i vissa hänseenden kompletterar de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom lagens tillämpningsområde. Lagrådet har ingen erinran mot att en sådan bestämmelse införs i lagen men ifrågasätter om bestämmelsen hör hemma bland de inledande bestämmelser som innehåller vissa begreppsbestämningar och undantag från lagen. En från systematisk synpunkt lämpligare lösning synes vara att förevarande paragraf tas in efter de inledande bestämmelserna under en ny rubrik, EG-förordningar om livsmedel. Lagrådet förordar denna lösning.

Vidare förordar Lagrådet att paragrafen ändras redaktionellt och ges följande lydelse:

”Bestämmelserna i 24-28, 29 a, 30 och 35 §§ kompletterar de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för denna lag. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs som komplettering av dessa EG-förordningar.

För förordningar som reglerar ekologisk produktion och skydd för beteckningar på livsmedel finns särskilda bestämmelser i lagen (1995:551) om EG:s förordning om ekologiskt framställda produkter och lagen

(1995:1336) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel, m.m.”

Prop. 1997/98:48
Bilaga 3

Godtas Lagrådets förslag till ändrad paragrafindelning, föranleder det att hänvisningen i 30 § första stycket 5 till 2 a § andra stycket ändras.

Hänvisningen i 24–28, 29 a och 30 §§ till de EG-förordningar som avses bör enligt Lagrådets mening ges formuleringen ”de EG-förordningar som kompletteras av lagen”.

29 a §

Enligt förslaget till ändring av *första stycket* får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva om avgifter för en myndighets eller ett enskilt kontrollorgans verksamhet enligt lagen eller vissa andra författningar. En sådan delegation av föreskriftsrätt får enligt 8 kap. regeringsformen (RF) ske endast under förutsättning att avgiften inte är att betrakta som en skatt.

RF innehåller inte någon definition av begreppen skatt och avgift. I förarbetena till RF anförde föredragande departementschefen i fråga om gränsdragningen bl.a. att skatt kan karakteriseras som ett tvångsbidrag till det allmänna utan direkt motprestation, medan med avgift vanligen förstås en penningprestation som betalas för en specificerad motprestation från det allmänna (prop. 1973:90 s. 213). Han anförde vidare (s. 219):

”Enligt min mening har man i allmänhet att göra med en avgift i RF:s bemärkelse endast om ett specificerat vederlag utgår för den erlagda penningprestationen. Även i vissa andra fall får dock en penningpåлага anses ha karaktär av avgift och inte av skatt. Ett sådant fall föreligger när penningprestationen tas ut endast i näringsreglerande syfte och i sin helhet tillförs näringsgrenen i fråga enligt särskilda regler. Kännetecknande för dessa fall är ofta att avgifterna och de däremot svarande utgifterna inte redovisas i statsbudgeten. Från sådana utgångspunkter bör man alltså kunna betrakta de avgifter som utgår som led i prisregleringen inom jordbrukets och fiskets områden som avgifter i statsrättslig bemärkelse.”

För att en avgift skall föreligga i RF:s mening förutsätts sålunda enligt förarbetena normalt att ett specificerat vederlag utgår. Är denna förutsättning uppfylld torde en penningpåлага ha karaktären av avgift även om denna – som i förevarande fall – är obligatorisk och tas ut i samband med myndighetsutövning. Utgör avgiften vederlag för en myndighets kostnader i samband med myndighetsutövning som är riktad direkt mot den avgiftsskyldige torde avgiftskriteriet således vara uppfyllt. Det gäller t.ex. avgifter som tas ut för kostnader för handläggningen av en ansökan eller anmälan eller för provtagning eller inspektion.

Däremot är det tveksamt i vad mån en påлага rättsligt kan betraktas som en avgift i fall då vederlaget inte är individuellt bestämt utan i stället utgörs av en s.k. kollektiv motprestation. Som har framgått av de redovisade förarbetsuttalandena har avsikten varit att vissa avgifter av detta slag skall kunna betraktas som avgifter i statsrättslig bemärkelse, nämligen bl.a. avgifter som tas ut endast i näringsreglerande syfte och i sin helhet tillförs näringsgrenen i fråga. Av förarbetena framgår inte i vilka andra fall det kan vara motiverat att frånga huvudprincipen att en avgiftsklassificering förutsätter ett specificerat vederlag. Det är dock enligt Lagrådets

mening tydligt att något mer omfattande avsteg från denna princip inte varit avsett bortsett från prisregleringsavgifter o.d.

Delegationsbestämmelsen i förevarande paragraf synes enligt sin lydelse ge möjlighet att föreskriva en generell avgift för livsmedelsföretag, dvs. en avgift som utgår även om företaget inte varit föremål för någon direkt åtgärd från myndigheternas sida. En sådan avgift har enligt Lagrådets mening karaktären av skatt (jfr RÅ 1991 ref. 87 och Lagrådets yttrande i prop. 1993/94:198 s. 162 f.). Det anförda innebär att delegationsbestämmelsen i både nuvarande och föreslagen lydelse står i strid med RF. Grunderna för finansieringen av myndigheternas verksamhet måste enligt Lagrådets uppfattning preciseras.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.

Ändringarna i denna lag har till syfte att fullständigt genomföra två EG-direktiv om ämnen och restsubstanser i djur- och djurprodukter som kan skada människors hälsa. Lagrådet anmärker att lagrådsremissen inte ger underlag för att bedöma om den svenska lagstiftningen är förenlig med dessa EG-direktiv i andra hänseenden än som regleras i det remitterade förslaget.

4 c §

Denna paragraf innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter eller beslut i enskilda fall i fråga om djur eller djurprodukter som innehåller eller kan antas innehålla sådana ämnen eller restsubstanser som kan skada människors hälsa. Föreskrifterna eller besluten kan avse bl.a. avlivning av djur samt destruktion av djur som har avlivats och destruktion av djurprodukter.

Enligt 4 b § kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller beslut i enskilda fall om omhändertagande, bearbetning och hantering i övrigt av djurkadaver och annat animaliskt avfall. Denna paragraf synes vara tillämplig även i fall som avses i 4 c §.

Lagrådet förordar att dessa paragrafer av systematiska skäl får byta plats och att den rubrik som föreslagits närmast före 4 c § utgår.

Godtas Lagrådets förslag, föranleder det en ändring av hänvisningen till 4 b § i 7 § första stycket och till 4 c § i 10 §.

7 §

I *andra stycket* föreslås att tillsynsmyndighetens befogenhet att meddela förelägganden för att föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 och 4–6 §§ skall följas, skall kompletteras med en motsvarande befogenhet att meddela förbud. Tillsynsmyndighetens befogenhet skall vidare omfatta även de förelägganden och förbud som behövs för att föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av den nya 4 c § skall följas.

Lagrådet har inget att erinra mot den föreslagna utvidgningen av andra styckets tillämpningsområde. Förslaget väcker dock frågan om vilka

sanktioner som kan riktas mot den som inte rättar sig efter ett meddelat föreläggande eller förbud. Lagrådet får i detta hänseende anföra följande.

Enligt 10 § skall en djurägare som bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 4 § första stycket eller den nya 4 c § kunna dömas till böter. I 8 § sista stycket föreskrivs vidare att polismyndighet på begäran skall lämna den handräckning som behövs vid tillsynen eller vid andra åtgärder enligt lagen eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. Lagen innehåller däremot inte någon bestämmelse om att förelägganden eller förbud enligt 7 § andra stycket kan förenas med vite.

Lagens bestämmelser om sanktioner vid överträdelse av lagen eller av föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen ger emellertid inte någon fullständig bild av påföljdssystemet. I 8 § förordningen (1993:1488) om provtagning på djur, m.m. (provtagningsförordningen) sägs nämligen att en tillsynsmyndighet får förena sådana förelägganden som avses i 7 § andra stycket i lagen med vite. Denna vitesbestämmelse grundas såvitt Lagrådet kan förstå på det i *tredje stycket* givna bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas.

Något hinder mot att regeringen utan ett direkt bemyndigande förenar i förordning meddelade materiella bestämmelser med regler om vite torde i och för sig inte föreligga (jfr 8 kap. 7 § andra stycket regeringsformen och prop. 1975:8 s. 45). Vad gäller de förelägganden som enligt 8 § provtagningsförordningen kan förenas med vite tillkommer dock den komplikationen att de inte är kopplade till förelägganden enligt förordningen utan till förelägganden som meddelats med stöd av lagen.

Vad gäller den valda uppdelningen av vitesregleringen skulle till en början kunna göras gällande att påföljdssystemet genom bestämmelserna i 7, 8 och 10 §§ i lagen blivit uttömmade reglerat av riksdagen. I så fall skulle regeln om vite i 8 § provtagningsförordningen strida mot den i 8 kap. 17 § regeringsformen angivna principen om formell lagkraft och därmed bli ogiltig. Lagrådet vill emellertid för sin del inte gå så långt. Vitesregeln torde således gälla enligt sin lydelse. Det förhållandet att regeln placerats i provtagningsförordningen och inte i lagen gör det dock svårt att överblicka vilka sanktioner som kan komma i fråga vid överträdelse av bestämmelser i lagen eller av föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Lagrådet förordar att vitesregeln inarbetas i lagen.

8 §

Av första och andra styckena framgår bl.a. att den som utövar tillsyn eller utför andra åtgärder enligt lagen har rätt att dels få tillträde till utrymmen där djur hålls eller där djurkroppar m.m. förvaras, dels få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen eller åtgärderna. I *tredje stycket* föreskrivs att bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter. Enligt det föreslagna tillägget till tredje stycket skall bestämmelserna gälla också för företrädare för behöriga myndigheter i andra medlemsstater inom Europeiska unionen.

Tillägget till tredje stycket torde innebära att företrädare för myndigheter i andra EU-länder får en självständig rätt till tillträde och handlingar

och att de – enligt fjärde stycket – vid behov kan få handräckning av svensk polismyndighet. I den allmänna motiveringen sägs att det enligt direktivet 96/23/EG kan bli fråga om att sådana företrädare skall ges möjlighet att kontrollera efterlevnaden av direktivet på plats och att de därför måste ges samma rätt som gäller för EG:s institutioner och deras experter.

Enligt Lagrådets mening kan av nämnda direktiv inte utläsas att företrädare för utländska myndigheter skall ges en självständig rätt att göra kontroller här i landet. Av artikel 20 punkt 2 av direktivet framgår att en medlemsstat – som befarar att beslut av den centrala myndigheten i en annan medlemsstat om kontroller enligt direktivet inte följts eller är otillräckliga – ”tillsammans med den andra medlemsstaten skall söka avhjälpa situationen, i förekommande fall genom ett besök på plats”. Av denna bestämmelse följer att den stat som vill få till stånd kontroller i ett annat land har en rätt att ”tillsammans” med den stat där kontrollerna skall ske göra ett besök på platsen. Direktivbestämmelsen kan däremot inte anses ge en stat någon självständig rätt att utföra kontroller i ett annat land. Inte heller direktivet i övrigt ger en sådan kontrollrätt. Lämpligheten av att tillägga utländska myndigheter rätt till myndighetsutövning i Sverige i vidare mån än som framgår av direktivet kan enligt Lagrådets mening ifrågasättas. Lagrådet förordar att frågan övervägs ytterligare.

9 §

Avgiftsbestämmelsen i paragrafen avser f.n. ersättning för provtagning, undersökning och kontroll. Enligt den allmänna motiveringen föranleder lagens krav på märkning och registrering avgifter också för öronmärken och registerhållning. Bemyndigandet utvidgas därför enligt förslaget till att gälla avgifter för en myndighets verksamhet enligt lagen. Lagrådet förordar med hänvisning till vad Lagrådet anfört under 29 a § livsmedelslagen att bestämmelsen formuleras så att det framgår att avgift får tas ut endast för specificerade motprestationer. Det kan ske t.ex. genom att den nuvarande uppräkningslistan av de åtgärder för vilka ersättning får tas ut kompletteras med de nya åtgärderna.

10 §

I paragrafen anges att den som bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 § första stycket eller 4 c § kan dömas till böter. Av 7 § andra stycket lagen i förening med 8 § provtagningsförfordningen framgår att den som inte följer bestämmelserna i bl.a. 4 och 4 c §§ kan träffas av vite.

Liksom i andra sammanhang när en kollision kan uppkomma mellan straff och vite bör den som har överträtt ett vitesförbud inte kunna dömas till straff för en gärning som omfattas av förbudet. Lagrådet förordar att en bestämmelse av detta innehåll tas in i förevarande paragraf som ett nytt andra stycke.

Lagrrådet ifrågasätter slutligen om inte brott mot föreskrifter som meddelats med stöd av 4 a och 4 b §§ i straffhänseende bör behandlas på samma sätt som brott mot föreskrifter som meddelats med stöd av 4 § första stycket och 4 c §.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter

Prop. 1997/98:48
Bilaga 3

11 §

Lagrådet hänvisar till vad som anförts under 9 § lagen om provtagning på djur, m.m.

Övrigt lagförslag

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 januari 1998

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Peterson, Freivalds, Wallström, Tham, Åsbrink, Schori, Blomberg, Andersson, Winberg, Uusmann, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson, von Sydow, Klingvall, Åhnberg, Östros, Messing

Föredragande: statsrådet Åhnberg

Regeringen beslutar proposition 1997/98:48 Ändringar i livsmedelslagen m.fl. lagar.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)	4 a §, 24 §, 28 §, 29 a §	397R0258 m.fl.
Lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.	2–4 §§, 46 §, 7 §, 9 §	396L0022 m.fl.
Lag om ändring i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter	11 §	397R0820
Lag om ändring i lagen (1992:1684) om EEG-handelsgödsel	2 §, 7 §	397L0063